Raadsvoorstel

Collegeverg. d.d.	: 9 november 2021
Registratiekenmerk	: 2000872
Gemeentebladnr.	: 2021/95
Afdeling opsteller	: Ruimtelijke ontwikkeling en vastgoed
Naam opsteller	: Anne Tom Pathuis
Bereikbaar onder	: , anne-tom.pathuis@brunssum.nl
Portefeuillehouder	: Math Houben
Raadsvergadering d.d.	: 21 december 2021
Uiterlijke datum	: Niet van toepassing

Aan de raad,

1. **Onderwerp**

Transitievisie Warmte (TVW): vaststelling TVW 1.0 gemeente Brunssum

2. **Uitgangssituatie (WAAROM?)**

a. Aanleiding

Energietransitie en klimaatverandering zijn belangrijke en actuele maatschappelijke thema's. Om de negatieve effecten van klimaatverandering beheersbaar te houden maar bovenal om onze kwaliteit van leven te behouden, hebben 195 landen in 2015 het Klimaatakkoord van Parijs ondertekend. Het streven is om de temperatuurstijging wereldwijd beneden de 2°C te houden. Op 28 juni 2019 publiceerde het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken. In de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG op 29 november 2019 is -onder voorwaarden- door de gemeenten ingestemd met het ondertekenen van het Klimaatakkoord.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat we de CO_2-uitstoot met elkaar sterk gaan verminderen: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990 en in 2050 zelfs met 95%. In het Klimaatakkoord is voor de sector 'Gebouwde omgeving' de ambitie uitgesproken dat de warmtevoorziening van onze 7 miljoen huizen en 1 miljoen gebouwen in Nederland in 2050 volledig CO_2 -vrij is. Iedere gemeente dient een realistisch tijdspad vast te leggen waarop wijken en buurten van het aardgas gaan. Elke gemeente dient hiertoe voor eind 2021 een Transitievisie Warmte vast te stellen.

Via deze nota bieden wij uw raad de TVW 1.0 van gemeente Brunssum aan ter besluitvorming. De TWV 1.0 van gemeente Brunssum is in regionaal verband – samen met de Parkstadgemeenten en onder coördinatie van de Stadsregio Parkstad – tot stand gekomen. Eenzelfde voorstel wordt gelijktijdig ter besluitvorming aangeboden aan de overige gemeenteraden in Parkstad.

b. Huidige situatie/probleemstelling

De gebouwde omgeving (woningen, publieke en commerciële dienstverlening) is met 1.068 TJ verantwoordelijk voor ongeveer 60,5% van de totale energievraag in Brunssum. In totaal heeft Brunssum 15.508 woningen en 1.799 utiliteitsgebouwen (2017). Net als in de rest van Nederland, zijn de meeste gebouwen in Brunssum aangesloten op het aardgas. Daarmee staan we voor een grote opgave in de transitie naar aardgasvrije en duurzame manieren van verwarmen, warm water bereiden en koken.

3. **Gewenste situatie (WAT?**

a. Wat willen we bereiken?

Het doel van dit voorstel is vaststelling van de TVW 1.0 gemeente Brunssum. Met het vaststellen van de TVW 1.0 scheppen we de kaders om de volgende stappen te zetten in de warmtetransitie in Brunssum. We stellen de uitgangspunten voor de warmtetransitie in Brunssum vast, geven een eerste beeld van de potentie van mogelijke aardgasvrije warmtebronnen en -technieken voor Brunssum en geven een doorkijk naar de concrete stappen en benodigde middelen om te komen tot een Transitievisie Warmte 2.0 (de TVW 2.0). Vooruitlopend op de keuze voor definitieve plangebieden in Brunssum om van het aardgas af te gaan, naast de bestaande proeftuin in Brunssum Noord, ontwikkelen we een gemeentebrede energiebesparingsaanpak. Het uiteindelijke beoogde resultaat is een aardgasvrije gemeente in 2050.

b. Kaders

Onder regie en coördinatie van de Bestuurscommissie Ruimte incl. Duurzaamheid van de Stadsregio Parkstad Limburg is in de periode 2013-2015 kaderstellend energietransitiebeleid opgesteld, genaamd 'Parkstad Limburg EnergieTransitie' (PALET). Dit beleid – bestaande uit een regionaal ambitiedocument PALET 1.0 en acht gemeentelijke potentiestudies PALET 2.0 – is medio 2015 unaniem vastgesteld door de gemeenteraden van Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld en Voerendaal. In 2015-2016 is de lange termijn doelstelling om in 2040 als regio energieneutraal te zijn, vertaald in een regionaal uitvoeringsprogramma PALET 3.0 voor de korte termijn i.c. de periode 2016-2020.

In de Buitengewone Algemene Ledenvergadering van de VNG op 29 november 2019 is -onder voorwaarden- door de gemeenten ingestemd met het ondertekenen van het Klimaatakkoord. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat alle Nederlandse gemeenten uiterlijk in 2021 een Transitievisie Warmte opstellen.

Naast de TVW wordt in Zuid-Limburgs verband gewerkt aan de Regionale Energie Strategie (RES). In de RES stellen regio's een Regionale Structuur Warmte (RSW) op. In de RSW wordt in kaart gebracht wat de warmtevraag en -aanbod is, worden bovengemeentelijke warmtebronnen en de benodigde (warmte)infrastructuur in kaart gebracht. De TVW en RSW moeten daarom goed op elkaar worden afgestemd. De bevindingen uit de TVW 1.0 worden meegenomen in de RES 2.0 die uiterlijk 1 juli 2023 aan het Rijk dient te worden aangeboden.

Conform het Klimaatakkoord, wordt de Transitievisie Warmte geaccordeerd door de colleges van B&W. De bevoegdheid tot het formeel vaststellen van de TVW – met hierin de kaders om de volgende stappen te zetten in de warmtetransitie ligt bij de gemeenteraden. Daarmee is de TVW 1.0 bestuurlijk bindend en heeft het de status van een beleidsstuk. Bestuurlijk bindend betekent dat het bindend is voor de gemeente zelf. Een ander kan er geen juridische rechten/plichten aan ontlenen.

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de TVW juridische status krijgt in de verankering in het instrumentarium van de Omgevingswet. De nieuwe Omgevingswet gaat naar verwachting in op 1 juli 2022. Dan worden bijvoorbeeld de visie en plannen zoals wij die nu kennen in de wereld van de ruimtelijke ordening, vervangen: zo wordt de huidige Structuurvisie vervangen door een 'Omgevingsvisie' en het huidige 'Bestemmingsplan' door het 'Omgevingsplan'.

c. Argumenten en overwegingen

<u>Argumenten</u>

- Om inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden voldoende tijd te geven om mee te doen in de transitie naar een aardgasvrije samenleving, is het van belang om zo snel mogelijk met alle partijen in gesprek te gaan over voorliggende opgave. Met het vaststellen van de TVW 1.0 voldoet gemeente Brunssum aan de afspraak om de Transitievisie Warmte (uiterlijk) eind 2021 vast te stellen, conform de afspraak in het Klimaatakkoord.

- De TVW 1.0 van gemeente Brunssum is het startpunt voor de warmtetransitie. In de TVW 1.0 stellen we daarom de uitgangspunten voor de warmtetransitie in gemeente Brunssum vast. Met deze uitgangspunten als basis kiezen we in welke plangebieden we als eerste aan de slag gaan. Belangrijk is o.a. dat we het samen doen met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden, en dat de alternatieven voor aardgas

haalbaar, betaalbaar en betrouwbaar zijn. Ook proberen we werkzaamheden zo veel mogelijk met elkaar te koppelen om onnodige overlast en extra kosten zoveel mogelijk te voorkomen. Een nadere toelichting op deze punten is te vinden in hoofdstuk 2 van de TVW 1.0.

- De TVW 1.0 geeft gebouweigenaren en gebruikers een eerste beeld van de technieken waarmee de gemeente in potentie aardgasvrij gemaakt kan worden, op het schaalniveau van een wijk op basis van de administratieve CBS-indeling van buurten/wijken. Ook is voor alle gemeenten in Parkstad een eerste inventarisatie uitgevoerd om de beschikbaarheid van warmtebronnen in kaart te brengen. In deze fase hebben we nog onvoldoende zicht op de definitieve beschikbaarheid en werkelijke potentie van de verschillende warmtebronnen in Brunssum en de regio. In de TVW 2.0 zullen deze onderdelen nader worden uitgewerkt.

- Vooralsnog worden er geen keuzes gemaakt om voor 2030 meer wijken in Brunssum van het aardgas af te halen dan de reeds geplande wijken (Proeftuin Brunssum Noord). In deze fase van het proces is er nog veel onduidelijkheid over de beschikbaarheid en haalbaarheid van collectieve warmtebronnen in gemeente Brunssum en de regio. Ook zijn de onderzoeken op wijk- en buurtniveau om dit moment nog te grofmazig om tot definitieve keuzes voor plangebieden te komen. In aanloop naar een wijkgerichte aanpak willen we geen maatregelen nemen die later onnodig of ongunstig voor onze gebouweigenaren en -gebruikers blijken te zijn. In de TVW 2.0 zullen deze onderdelen nader uitgewerkt worden, waardoor beter onderbouwde keuzes tot 2030 gemaakt kunnen worden.

- Om voor de gemeente Brunssum tot een goed onderbouwde TVW 2.0 te komen, moeten we enkele belangrijke stappen zetten, onderzoeken doen en politiek-bestuurlijke afstemming bereiken over het beoogde proces en de opgave. In de TVW 1.0 geven we daarom een doorkijk naar de concrete stappen en benodigde middelen om te komen tot een Transitievisie Warmte 2.0. Naast het benoemen van voorkeursgebieden, maken we in de TVW 2.0 ook een keuze voor plangebieden waar we gaan starten met wijkuitvoeringsplannen, waarin we per wijk voorkeuren benoemen voor de warmtevoorziening die het gas moet gaan vervangen. Daarbij gaan wij tevens dieper in op de (financiële) randvoorwaarden die vanuit het Rijk ingevuld moeten worden om de beoogde warmtetransitie daadwerkelijk te kunnen realiseren.

- Er kunnen op vrijwillige basis al grote stappen gezet worden in de reductie van het aardgasgebruik. Denk bijvoorbeeld aan het isoleren van woningen, het besparen van energie of het overschakelen op een hybride warmtepomp om gebouwen gedeeltelijk elektrisch te verwarmen. De verwachting is dat in veel woningen en gebouwen verschillende maatregelen nodig zijn om te voldoen aan het isolatie- en installatieniveau dat bij een specifieke warmtestrategie hoort. Vooruitlopend op de keuze voor definitieve plangebieden in gemeente Brunssum wordt daarom voorgesteld om een isolatie- en verduurzamingsprogramma in het leven te roepen voor de periode tot 2030, met de mogelijkheid tot verlenging tot 2050. Deze aanpak zal gelijktijdig met de TVW 2.0 aan uw gemeenteraad worden aangeboden.

<u>Overwegingen</u>

- De randvoorwaarden voor de warmtetransitie zijn nog niet op orde. Vanuit het Rijk moeten landelijk financiële voorwaarden ingevuld worden om de overstap betaalbaar te maken. Gemeenten wachten bovendien nog op wetgeving die het mogelijk maakt om meer sturing te geven aan de warmtetransitie (o.a. Wet Collectieve Warmte).

- De warmtetransitie leidt als uitvloeisel van het Klimaatakkoord tot extra (uitvoerings)taken en -lasten voor gemeenten. Aan het vaststellen van de TVW 1.0 met bijbehorende acties zijn kosten verbonden. Het tempo waarin de TVW 2.0 en de daarop volgende wijkuitvoeringsprogramma's worden uitgewerkt en uitgevoerd is afhankelijk van de beschikbare middelen en capaciteit. Totdat er tussen de VNG en het Rijk afspraken zijn gemaakt over aanvullende financiering hiervoor, kan slechts de aanwezige capaciteit worden ingezet.

- Eén van de randvoorwaarden die de gemeenten gesteld hebben aan de instemming met het Klimaatakkoord is het krijgen van een vergoeding voor de uitvoeringslasten. Waarbij ook is aangegeven: 'Als op termijn onvoldoende aan deze randvoorwaarde(n) wordt voldaan, kan dit ertoe leiden dat gemeenten het Klimaatakkoord niet in zijn geheel of niet in het gevraagde tempo kunnen uitvoeren. De randvoorwaarden van gemeenten blijven in volgende fases in het traject dan ook volledig van kracht'.

- Het VNG-bestuur heeft de opdracht gekregen te werken aan de invulling hiervan. De VNG zegt in haar bijlage bij ledenbrief van 15 januari 2021, "Uitnodiging BALV 12 februari 2021", hierover het volgende: in 2020 heeft de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) een onderzoek verricht naar de uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord bij decentrale overheden voor de periode 2022-2030. In het onderzoek wordt gekeken naar de hoogte van de uitvoeringslasten, de verdeling van het budget tussen gemeenten en de organisatie van de uitvoering. De uitvoeringslasten van het Klimaatakkoord voor gemeenten zijn door Andersson Elffers Felix (AEF) in opdracht van de ROB geraamd op € 450 miljoen in 2022, € 540 miljoen in 2023 en € 599 miljoen in 2024. Dit bedrag is opgebouwd uit uitvoeringslasten in de sector gebouwde omgeving voor 60%, elektriciteit 15%, mobiliteit 10% en landbouw 5% en overige kosten 10%. De hoogte van de uitvoeringslasten neemt jaarlijks toe doordat ook het aantal plannen dat gemeenten moeten uitvoeren toeneemt.

- De TVW leidt als uitvloeisel van het Klimaatakkoord tot extra (uitvoerings)taken en -lasten voor gemeenten. Totdat er tussen de VNG en het Rijk afspraken zijn gemaakt over aanvullende financiering hiervoor, kan slechts de aanwezige capaciteit worden ingezet.

d. Opties en keuze

<u>Raad</u>

De besluitvorming in uw raad is zorgvuldig en op maat voorbereid, in samenspraak met uw gemeente. Zo heeft onder andere op 17 november 2020 een raadsinformatieavond plaatsgevonden, waarvoor u als raadslid bent uitgenodigd.

<u>Participatie</u>

De TVW is mede tot stand gekomen met inbreng van (regionale) stakeholders en inwoners. Zo hebben stakeholders middels digitale en/of fysieke werksessies meegedacht en input geleverd tijdens het opstellen van de transitievisie. De betrokken partijen in Brunssum zijn: gemeente Brunssum, woningcorporaties Wonen Zuid, Weller, Wonen Limburg en Vincio, netbeheerder Enexis en Waterleidingmaatschappij Limburg (WML).

Inwoners zijn in mei 2021 uitgenodigd om via een online draagvlakonderzoek hun mening te geven over de warmtetransitie. In totaal hebben ruim 500 inwoners deelgenomen aan dit onderzoek. De uitkomsten van deze enquête geven een eerste beeld over het draagvlak onder de inwoners van gemeente Brunssum over de warmtetransitie. De uitkomsten worden meegenomen in de verdere uitwerking richting de Transitievisie Warmte 2.0 en in de daaropvolgende uitvoeringsplannen die per buurt of wijk worden gemaakt. Ook zijn inwoners in januari 2021 door middel van een Parkstad-brede Duurzaamheidskrant gezamenlijk geïnformeerd over de RES en Transitievisie Warmte. Hiermee is het participatieproces voor deze trajecten gestart. De warmtetransitie is een doorlopend en langjarig proces. Het participatieproces is een blijvend integraal onderdeel van deze aanpak.

<u>Evaluatie</u>

De Transitievisie Warmte zal, conform de afspraken uit het Klimaatakkoord, in principe eens in de 5 jaar worden geactualiseerd. Landelijk zal worden bepaald of dit de beste termijn is voor een collectieve actualisatiecyclus. De TVW 2.0 van gemeente Brunssum zal in de loop van 2022 ter besluitvorming aan uw raad worden aangeboden.

Samenvatting

Nederland heeft de internationale klimaatafspraken van Parijs uit 2015 in 2019 vertaald in een Nederlands Klimaatakkoord. Het doel van de klimaatafspraken is om de opwarming van de aarde te beperken tot onder de 2 graden Celsius. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat iedere gemeente uiterlijk eind 2021 een Transitievisie Warmte (TVW) vaststelt. De TVW is een beleidsdocument dat een eerste richting geeft aan de aanpak van het isoleren en aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving.

Met de Transitievisie Warmte 1.0 (TVW 1.0) van gemeente Brunssum geven we richting aan de transitie naar een aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050. Hierin stellen we de belangrijkste uitgangspunten vast en leggen we de basis voor de verdere uitwerking naar de Transitievisie Warmte 2.0 en de wijkuitvoeringsplannen.

Het college van burgemeester en wethouders,

Burgemeester Secretaris

Raadsbesluit

Gemeentebladnr. : 2021/95
Afdeling : Ruimtelijke ontwikkeling en vastgoed
Registratiekenmerk : 2000872

De raad van de gemeente Brunssum gemeentebladnummer 2021/95;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 9 november 2021, afdeling Ruimtelijke ontwikkeling en vastgoed;

Besluit:
1. De Transitievisie Warmte 1.0 – gemeente Brunssum vast te stellen als nadere uitwerking van het Klimaatakkoord en als bouwsteen voor een Transitievisie Warmte 2.0 – gemeente Brunssum;
2. In te stemmen met het proces om te komen tot de Transitievisie Warmte 2.0 – gemeente Brunssum en het college de opdracht te geven om deze in 2022 ter vaststelling aan de raad aan te bieden;
3. In te stemmen met het voorstel om op de schaal van Parkstad Limburg een projectaanpak uit te werken om inwoners te stimuleren en te faciliteren tot het nemen van energiebesparingsmaatregelen, en deze aanpak aan de raad aan te bieden gelijktijdig aan de vaststelling van de Transitievisie Warmte 2.0 – gemeente Brunssum.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van <vul hier de datum van de raadsvergadering in>

De Raad vernoemd,

Voorzitter Griffier